

УКРАЇНА: ПЛОТНИЙ ПРОЕКТ РЕАГУВАННЯ НА КОНФЛІКТ І ВІДНОВЛЕННЯ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА РОЗБУДОВИ ІНСТИТУЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

**Плану управління захистом довкілля у вигляді перевірного списку для
топологій з низьким ризиком**

березень 2016 року

ЧАСТИНА I: Опис діяльності**1 ВСТУП**

Україна зараз переживає складний період політичного переходу, нестабільності і відсутності безпеки. Протягом минулих двох років відбулись дві значущі події: «Революція гідності», яка призвела до вигнання попереднього Президента, виборів Президента України, депутатів Верховної Ради та місцевих виборів у 2015 році, а також до спалаху конфлікту на сході України. У березні 2014 року в Автономній Республіці Крим і в місті Севастополь були проведені референдуми про приєднання до Російської Федерації, які в Резолюції Генеральної Асамблеї ООН № 68/262 були широко розкритиковані та проголошені такими, що “не мають будь-якої юридичної сили”. Ці останні події загострили основоположні причини нестабільності і конфлікту, включаючи великий економічний спад, корупцію в органах влади, виклики для державного управління та регіональні розбіжності. Незважаючи на нещодавнє подовження хиткої угоди про тимчасове перемир’я (Мінський протокол – “Мінськ 2”) у лютому 2015 року, військові дії в Східній Україні продовжуються.

Політичні кризи і конфлікт в Україні посилюють існуючі економічні виклики в Україні та загальні перспективи розвитку. Конфлікт паралізував економічну діяльність в східному індустріальному центрі України – на Донецьку та Луганську області припадає майже одна чверть ВВП України, а також така ж сама частка експорту.¹ Порушення роботи промислових, транспортних, малих і середніх підприємств призвело до широкої втрати робочих місць, а падіння довіри інвесторів негативно вплинуло на розвиток бізнесу. Військові сутички на Донбасі призвели до падіння обсягів експорту (на понад 13 відсотків) та імпорту (на понад 28 відсотків) в Україні через погіршення торгівлі з Росією, а також до загального спаду економічної діяльності.² Світовий банк спрогнозував 12 відсоткове зменшення ВВП у 2015 році, спричинене дефіцитом торгівельного балансу та зниженням цін на товари на фоні повторної ескалації конфлікту на початку 2015 року.³

Впливи конфлікту особливо гостро відчуваються бідними та вразливими верствами населення на сході України. Загибло майже 10 000 людей, і понад 4 мільйони людей на Донбасі зазнали безпосереднього негативного впливу. Небезпека на сході країни обумовила призупинення надання послуг, розвитку інфраструктури і міст жителів східного регіону. В результаті конфлікту понад 2,7 мільйони людей були переміщені як всередині країни (1,6 мільйона) так і поза її межі (1,1 мільйон).⁴ Це становить більше 5 відсотків населення України. Приблизно 60 відсотків ВПО є пенсіонерами, з них 60 відсотків - жінки, 13 відсотків – діти та 4 відсотки - інваліди. Більше половини ВПО залишились у Донецькій та Луганській областях неподалік від зони конфлікту, але велика кількість ВПО також оселилась у різних куточках країни в пошуках

¹ ООН, ЄС, Група Світового банку, «Україна: оцінка відновлення і розбудови миру»; березень 2015 року

² Економічно-торговий взаємозв'язок в Україні, Швейцарська Конфедерація, 2016 рік.

³ Світовий банк, «Український економічний огляд» жовтень 2015 року.

<http://pubdocs.worldbank.org/pubdocs/publicdoc/2015/10/34131444107623273/UA-MacroeconUpdate-Oct-2015-en.pdf>

⁴ Міністерство соціальної політики України .

кращої долі. Незважаючи на те, що Уряд України здійснив кроки для захисту і підтримки внутрішньо переміщених осіб, прийнявши важливі нормативно-правові акти та розподіливши наявні ресурси, загальна економічна ситуація та все більш затяжний характер конфлікту означають, що ВПО стають ще більш вразливими.

Зростаюча кількість українців (призовників, мобілізованих, добровольців), які повертаються додому з військової служби в східній Україні, стикається в своїх громадах з проблемами реінтеграції. Солдати, що повертаються з передової, страждають на посттравматичні стресові розлади та мають інші проблеми зі здоров'ям. Падіння економіки України означає, що часто робочі місця та засоби існування для учасників бойових дій є обмеженими. По мірі збільшення проблем, пов'язаних із переміщенням та соціально-економічним тиском, що має відношення до конфлікту, у середньостроковій та довгостроковій перспективі існує необхідність зміцнення витривалості домогосподарств і громад.

На прохання Уряду України в квітні 2015 року ООН, Світовий банк і ЄС доопрацювали Оцінку відновлення і розбудови миру (ОВРМ) у Східній Україні. Починаючи з того часу, Організація Об'єднаних Націй і Світовий банк співпрацюють з колегами з українського Уряду з метою підтримки впровадження ОВРМ. Уряд України підготував інституційні заходи для нагляду і координації діяльності з відновлення і відбудови миру в Україні, включаючи всеохоплюючу структуру управління. Незважаючи на початкову затримку, спричинену економічною кризою в Україні та конкуруючими політичними пріоритетами, нещодавно відбувся поступ уперед в рамках цього процесу під керівництвом Уряду України. Уряд України утворив Державне агентство з питань відновлення Донбасу (ДАВД) і незабаром утворить орган високого рівня для прийняття рішень – Національну раду з питань розбудови миру в Східних регіонах – для визначення політики і стратегічного напрямку діяльності з відновлення і розбудови миру. В рамках свого початкового завдання ДАВД було доручено впровадження запропонованої Урядом України «Державної цільової програми з відновлення східних регіонів України (далі - Державна програма)», в якій результати ОВРМ були взяті за основу для розробки стратегії під керівництвом Уряду, а також фінансового підходу до діяльності з відновлення і розбудови миру.

Як новоутворена структура з широкими повноваженнями в надзвичайно складному операційному середовищі, ДАВД попросило технічну і фінансову підтримку для допомоги в досягненні своїх цілей. Мета запропонованого проекту полягає в посиленні відновлення і розбудови миру в Україні шляхом підтримки ролі та ефективності Державного агентства України з питань відновлення Донбасу як «інституційного центру» сприяння діяльності з реагування на впливи конфлікту на розвиток. Підтримка ДАВД, основною діяльністю якого є здійснення заходів з відновлення життєдіяльності, допоможе побудувати більш міцну основу і національну систему для координації поточних і майбутніх ініціатив з реагування.

2 МЕТА ПРОЕКТУ

Мета проекту полягає в розбудові інституційного потенціалу Уряду України для реагування на впливи конфлікту на розвиток. Ця мета буде досягнута за допомогою розбудови інституційного потенціалу, накопичення знань і проведення пілотної діяльності з відновлення та розбудови миру.

3. ОПИС ПРОЕКТУ

Запропонований проект організований як три взаємопов'язані компоненти з метою забезпечення підтримки при розбудові інституційного потенціалу, накопиченні знань та проведенні пілотної діяльності.

Компонент 1 – Розбудова інституційного потенціалу ДАВД, управління проектами, моніторинг та оцінка (Одержувачу через ДАВД виділено 900 000 дол. США)

У рамках цього компонента буде розбудований ранній інституційний потенціал Державного агентства України з питань відновлення Донбасу з метою виконання його стратегії, повноважень щодо планування та координації, а також ефективного управління, моніторингу і оцінки запропонованої діяльності. Одержувач виконав пілотну діяльність та запровадить майбутню вітчизняну та міжнародну допомогу. Як нове Державне агентство, що проводить діяльність в умовах постійної бюджетної кризи та суперечливого процесу реформування, ДАВД стикається з викликами при його визнанні як центра діяльності з відновлення. Незважаючи на ці перешкоди, протягом останніх місяців ДАВД зробило значний прогрес. У травні 2015 року був призначений голова ДАВД, і агентство стало повністю функціональним, коли в червні 2015 року був здійснений найм початкового персоналу. Станом на лютий 2016 року ДАВД заснувало офіси в місті Київ та налічує 26 співробітників у своєму штаті, які, між іншим, мають навички і знання в сфері юриспруденції, бухгалтерського обліку, управління персоналом, зв'язків із громадськістю, гуманітарної допомоги, економічного відновлення, державно-приватного партнерства та реагування на проблеми переміщених осіб. ДАВД планує здійснити найм на роботу 70 майбутніх співробітників, хоча низький рівень зарплат і обмежена наявність технічного штату із навичками в сфері розбудови миру і відновлення зробили процес найму на роботу важким.

В цьому інституційному контексті Компонент 1 включатиме наступні види діяльності, мета яких полягатиме в наданні ДАВД можливості здійснювати діяльність в рамках Компонента 3, а також в більш широкій розбудові інституційного потенціалу ДАВД для координації майбутнього національного та міжнародного виконання програми і фінансування діяльності з розбудови миру та відновлення. Принцип допомоги в розбудові миру полягатиме у встановленні пріоритетів для діяльності, що доповнює додаткові витрати, понесені Урядом України для фінансування ДАВД, а також у забезпеченні збільшеної підтримки протягом початкового етапу роботи ДАВД. Розбудова інституційного потенціалу також включатиме акцент на побудові присутності і діяльності ДАВД у Східній Україні, а також підтримці розбудови інституційного потенціалу на місцевому рівні з метою планування відновлення і розбудови миру та реалізації програми. ДАВД зацікавлене у створенні додаткового офісу на сході України, який дозволить підвищити координацію з місцевими урядовими та неурядовими партнерами і нагляд за програмою.

Увага також зосереджуватиметься на підтримці ДАВД при створенні механізмів координації і консультації, які залучають донорів та інших вітчизняних/міжнародних партнерів з метою створення основи для майбутніх інвестицій і виконання програми з відновлення.

Компонент 2 – Побудова знань про соціально-економічні впливи на переміщених осіб та повернення учасників бойових дій (Банк виділив 400 000 дол. США)

У рамках цього компонента буде надана підтримка при плануванні та проведенні нових досліджень і аналізу для оцінки соціально-економічних впливів на переміщених осіб і повернення учасників бойових дій з метою забезпечення міцних даних, що створять основу для майбутнього планування і виконання програми. Загальна мета полягає у визначенні політики та реагувань програми, які пом'якшують потенційний негативний соціально-економічний вплив присутності населення, що постраждало від конфлікту, на приймаючі громади, а також у максимально ефективному використанні соціально-економічних переваг, обумовлених

присутністю населення, що постраждало від конфлікту, для приймаючих громад та економіки України в цілому.

Передбачаються два аналітичних продукти, які спрямовані на сфери порівняльної переваги Світового банку, і стосовно яких Світовий банк володіє глобальними знаннями і досвідом у розробці відповіді. В рамках цієї аналітичної діяльності відбуватиметься безпосереднє інформування про структуру і діяльність із впровадження, зазначену за Компонентом 3.

- a) Репрезентативне опитування домогосподарств ВПО та приймаючих громад для оцінки впливу переміщення на такі питання, як ринки праці/засоби існування, житлово-комунальні послуги, освіта, охорона здоров'я, соціальне забезпечення та соціальна згуртованість. Цей процес може супроводжуватись додатковою оцінкою якості, що зосереджується на відчутті і досвіді ключових зацікавлених осіб, їх пріоритетах, а також дослідженням чинників, що сприяють тенденціям, визначеним за допомогою кількісної роботи.
- b) Опитування для оцінки потреб у психосоціальній і економічній реінтеграції колишніх учасників бойових дій для включення базової оцінки населення, представленого учасниками бойових дій, що повертаються зі Східної України, з метою визначення потенційних сфер підтримки при психосоціальній та економічній реінтеграції. Оцінка враховуватиме як потреби учасників бойових дій, потреби сімей/громад, а також потенційні можливості соціально-економічної інтеграції, основуючись на потребах, навичках, доступних послугах і структурах підтримки, ринку праці та можливостях приватних інвестицій.

У цей компонент також буде включена розбудова інституційного потенціалу та надання технічної допомоги відповідним державним агентствам у плануванні опитувань, упровадженні та аналізі даних з метою сприяння майбутній діяльності уряду, пов'язаній з проведенням опитувань.

Компонент 3: Пілотна діяльність з метою реагування на виклики для розвитку внаслідок переміщення та повернення учасників бойових дій (Одержувачу через ДАВД було виділено 2,3 млн. дол. США)

27. Основуючись на результатах аналітичної роботи, описаної вище, в Компонент 3 буде включена пілотна діяльність для реагування на потреби розвитку внутрішньо переміщених осіб (ВПО), учасників бойових дій та приймаючих громад, що доповнює поточну діяльність з реагування на гуманітарні проблеми. Мета Компонента 3 полягає в розбудові потенціалу для впровадження інноваційних програм, орієнтованих на розвиток, масштаб яких може бути збільшений завдяки майбутньому вітчизняному та міжнародному фінансуванню.

28. Цей компонент буде розроблений, основуючись на результатах оцінок у рамках Компонента 2 та після надання ДАВД достатньої підтримки при розбудові інституційного потенціалу для управління діяльністю в рамках проекту. Цільові громади для пілотної підтримки будуть відібрані, основуючись на наступних принципах:

- a) громади з великою концентрацією учасників бойових дій та/або ВПО (дивіться рисунок 1);
- b) території, де приймаючі громади вже є вразливими через впливи конфлікту, брак робочих місць і економічних можливостей та соціальних протиріч;
- c) громади, де існує недостатня вітчизняна/міжнародна підтримка розвитку;

- d) області, що межують з Донецькою та Луганською областями, до яких група Світового банку може мати доступ з метою проведення нагляду (основуючись на ситуації з безпекою/обмеженням пересування).

ДАВД здійснюватиме пілотне впровадження інтегрованих видів діяльності для реагування на унікальні потреби переміщених осіб в Україні (наприклад, велика кількість пенсіонерів; повторні повернення; наявність висококваліфікованої робочої сили), учасників бойових дій та приймаючих громад. Конкретний набір втручань, що будуть здійснені, буде окремо розроблений, основуючись на результатах оцінки, однак ймовірно включатиме можливості для створення джерел доходів, стимулювання житлового будівництва, муніципальні послуги та соціальну допомогу, медичну та психосоціальну підтримку, а також діяльність, мета якої полягає в сприянні соціальній згуртованості та відновленню діяльності громад. У рамках пілотної діяльності також буде досліджена можлива спільна з МФК програма сприяння розвитку приватного сектора та створення робочих місць у районах з великою кількістю ВПО або учасників бойових дій.

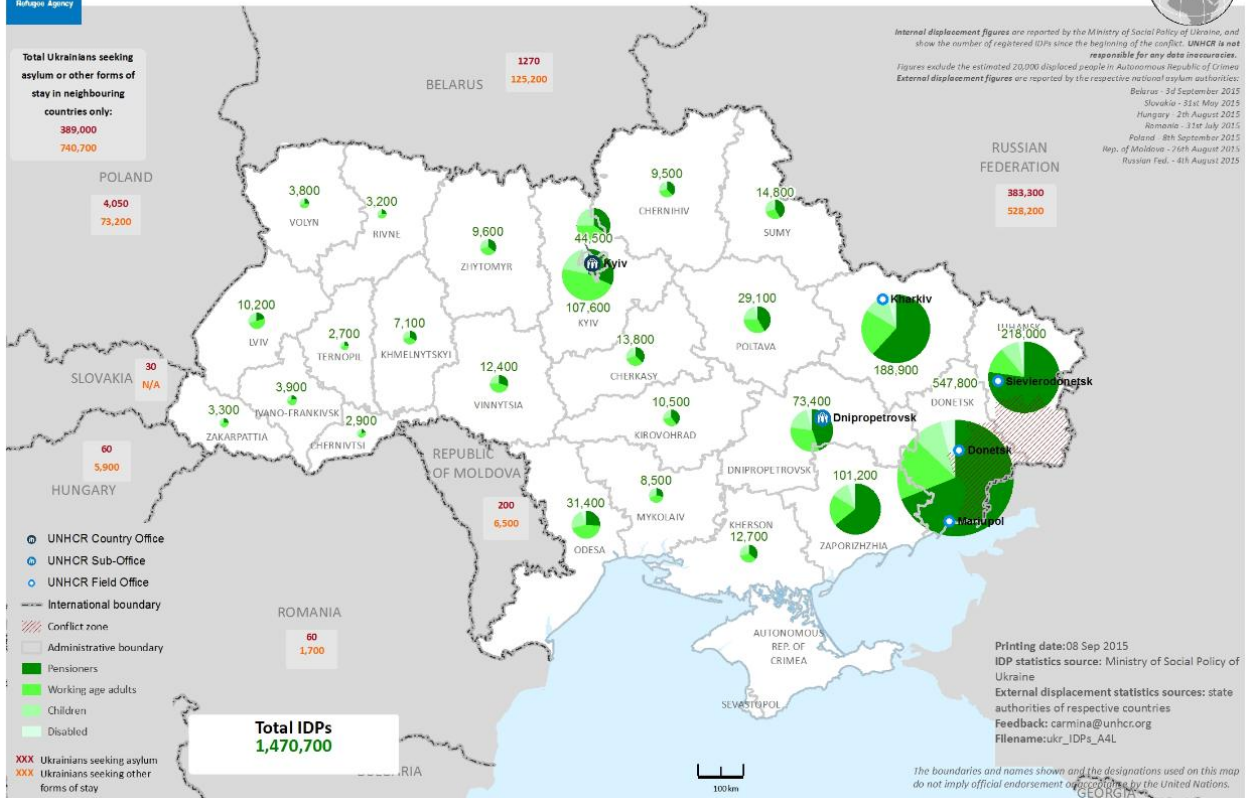
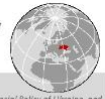
Потім уроки, отримані в рамках пілотної діяльності, та розбудова інституційного потенціалу будуть використані для забезпечення інформації для більш широкої стратегії Уряду України та формування бюджету, а також в якості допомоги для забезпечення кращої спрямованості та планування інвестицій Банком та іншими партнерами з розвитку. Для Банку ця пілотна діяльність може забезпечити безпосередню інформацію для Проекту соціальної підтримки громад, що перебуває на стадії підготовки, а також для проектів, що акцентують увагу на охороні здоров'я, розвитку міст та централізованого опалення, які функціонують у громадах, де присутні ВПО.

4. Рівень впливу на навколишнє середовище

Основаючись на вищезазначених критеріях, пілотна діяльність, що акцентує увагу на ВПО та/або учасниках бойових дій, здійснюватиметься в одній або двох нижчезазначених областях: Харківська, Запорізька, Дніпропетровська та/або Миколаївська область. Хоча переміщення відбувається по всій країні, п'ять найбільш постраждалих областей включають Донецьку та Луганську області, де відбувається активний конфлікт, за якими слідують Дніпропетровська і Харківська область. Що стосується повернення учасників бойових дій (включаючи добровольців та військовослужбовців регулярних військ), дуже важко отримати надійні дані. Однак, під час попередніх консультацій Миколаївська і Дніпропетровська області були визначені Державним агентством з питань відновлення Донбасу як потенційні області, що стикнуться з проблемами повернення учасників бойових дій, які будуть поєднані з існуючими вразливими місцями та проблемами ВПО. У Дніпропетровській області, наприклад, органи влади нарахували 8 817 демобілізованих військовослужбовців.

Кінцеві цільові громади та діяльність в межах цих областей будуть погоджені, основуючись на результатах розбудови інституційного потенціалу за Компонентом 1 та опитуваннях у рамках Компонента 2. Види діяльності можуть включати невеликі громадські роботи та роботи з розвитку приватного сектора, які можуть впливати на довкілля і таким чином може застосовуватись ОР/ВР 4.01. Оскільки конкретна діяльність у рамках гранту ще не відома, для забезпечення відповідності проектної діяльності з відповідними політиками застережень в процесі розробки Інтегрована таблиця застережень. Для діяльності в рамках компонента 3 будуть розроблені Інструкції про діяльність у рамках проекту, які включатимуть Рамковий документ про управління захистом довкілля і соціальними заходами (ESMF), у якому будуть детально описані конкретні критерії прийнятності та попередня перевірка пілотної діяльності у вигляді перевірного списку для забезпечення відповідності із заходами застережень.

5. Політичні, правові та адміністративні рамки

Українська законодавча та нормативно-правова база, що регулює питання охорони навколишнього природного середовища, складається з міжнародних конвенцій, протоколів та угод, ратифікованих Верховною Радою України, законів, нормативно-правових актів і постанов Кабінету Міністрів України, наказів міністерств. Постановами КМУ і наказами міністерств затверджуються різні нормативи, правила, стандарти і настанови. Для набрання юридичної сили кожен документ має бути зареєстрований в Міністерстві юстиції України.

Основні нормативно-правові акти, що регулюють охорону навколишнього природного середовища, і які стосуються RSDP, зазначені нижче:

- Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (1991 рік);
- Закон України «Про охорону атмосферного повітря» (1992 рік);
- Закон України «Про природно-заповідний фонд України» (1992 рік);
- Закон України «Про екологічну експертизу» (1995 рік);
- Закон України «Про відходи» (1998 рік);
- Закон України «Про рослинний світ» (1999 рік);
- Закон України «Про тваринний світ» (2001 рік);
- Лісовий кодекс (1994 рік), Водний кодекс (1995 рік) і Земельний кодекс (2001 рік).

У 2010 році Верховною Радою України було ухвалено *Стратегію державної екологічної політики на період до 2020 року*, на виконання якої було ухвалено *Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища на 2011-2015 роки*. Вона передбачає інтеграцію

екологічної політики до секторальних політик та вдосконалення комплексної системи управління навколишнім природним середовищем. Відповідно до Стратегії, планується здійснювати заходи щодо зниження забруднення повітря від рухомих (мобільних) джерел; встановити антишумові екрани вздовж автомобільних магістралей, які розташовані поруч із населеними пунктами, а також створити економічні умови для розвитку інфраструктури екологічно чистого транспорту.

5.1 Законодавство про охорону атмосферного повітря

Правові та інституційні рамки й основні екологічні вимоги у сфері охорони атмосферного повітря визначаються в Законі України «Про охорону атмосферного повітря» (1992 рік). Цей Закон спрямований на сприяння підтримці і відновленню атмосферного повітря до його природного стану, забезпечення безпечних умов життя та екологічної безпеки, та попередження шкідливого впливу на здоров'я людей і навколишнє середовище.

Основні існуючі нормативно-правові акти і стандарти у сфері охорони атмосферного повітря включають такі:

- Закон України «Про заборону ввезення і реалізації на території України етилованого бензину та свинцевих добавок до бензину» (2001 рік);
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Програми поетапного припинення використання етилованого бензину в Україні» (1999 рік);
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації та проведення моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря» (1999 рік);
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Концепції зменшення обсягів викидів важких металів в атмосферне повітря» (2000 рік);
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку найбільш поширених і небезпечних забруднюючих речовин, викиди яких в атмосферне повітря підлягають регулюванню» (2001 рік);
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження нормативів вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах та впливу фізичних факторів пересувних джерел забруднення атмосферного повітря» (2002 рік);
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Концепції реалізації державної політики щодо скорочення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, які призводять до підкислення, евтрофікації та утворення приземного озону» (2003 рік).

5.2 Законодавство про водні ресурси

Правова основа для управління водними ресурсами в Україні встановлена Водним кодексом (1995 рік) та іншими законодавчими актами, спрямованими на сприяння збереженню, стійкому і науково-обґрунтованому використанню і відновленню водних ресурсів; охорону вод від забруднення, засмічення і виснаження; запобігання і пом'якшення наслідків шкідливої дії на води; поліпшення екологічного стану водних об'єктів; і захист прав водокористувачів. Основні питання водопостачання і водовідведення передбачають дозвіл на забір води з водного джерела

(дозвіл на «спеціальне водокористування») і дозвіл на скидання очищених або неочищених стічних вод у навколишнє середовище.

Основні екологічні нормативно-правові акти і стандарти у сфері управління водними ресурсами включають такі:

- Постанова «Про Загальнодержавну цільову програму «Питна вода України» на 2011-2020 роки»;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку погодження та видачі дозволів на спеціальне водокористування»;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами»;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Інструкції про порядок розробки, встановлення, перегляду та доведення лімітів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря»;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку здійснення державного моніторингу вод»;
- Накази Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України «Про затвердження нормативних актів: «Правила обстежень, оцінки технічного стану та паспортизації зовнішніх мереж і споруд водопостачання й каналізації» та «Положення про безпечну та надійну експлуатацію зовнішніх мереж і споруд водопостачання й каналізації»;
- Наказ Міністерства охорони навколишнього середовища та ядерної безпеки України «Про затвердження Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами».

5.3 Законодавство щодо оцінки впливу на навколишнє середовище

Закон України «Про екологічну експертизу» (1995 рік) вимагає здійснення державної екологічної експертизи для інвестиційних проєктів. Рішення про відсутність заперечення з боку Міністерства екології та природних ресурсів України є обов'язковим для будь-якого інвестиційного / будівельного проєкту.

Інженерно-геологічні вишукування, проектування та будівництво регулюються Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. Існує низка проєктних та будівельних норм і стандартів, у тому числі державні будівельні норми з проведення оцінки впливу на навколишнє середовище (аббревіатура українською – ОВНС, ДБН А.2.2-1-2003). Вона не згадується в Законі «Про екологічну експертизу», але підзаконними нормативно-правовими актами передбачено, що ініціатор проєкту повинен всю проєктну документацію на державну екологічну експертизу для отримання ОВНС.

Основним Законом, який регулює всі види будівельної діяльності, є Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» (2011 рік). Цей закон визначає, які документи повинні бути підготовлені для будівельних проєктів різних типів, і яким саме чином така документація повинна час від часу переглядатися.

Повномасштабна ОВНС (як це передбачено ДБН А.2.2-1-2003, з матеріалами про проведення громадських слухань) необхідна тільки для проектів з високим ризиком екологічної небезпеки. Для встановлення того, чи належить проект до проектів з високим ризиком екологічної небезпеки, розробник разом з проектною організацією повинні використовувати критерії, встановлені Законом України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» (2001 рік) та Постановою Кабінету Міністрів України (КМУ) «Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки» (2002 рік). Крім того, також Постановою КМУ в 2013 році затверджено «Перелік видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку». У цьому переліку (п. 13) згадуються «Нове будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт» автомобільних доріг, автомагістралей і швидкісних доріг загального користування державного та місцевого значення усіх категорій. Це означає, що RSDP підпадає до категорії «підвищеної небезпеки», яка вимагає підготовки повномасштабної оцінки впливу на навколишнє середовище (ОВНС).

5.4 Законодавство про відходи

Загалом, таке основне законодавство регулює питання поводження з відходами в Україні:

- Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (1992 рік).

Цей закон передбачає асигнування на охорону навколишнього природного середовища шляхом для попередження забруднення відходами. Він також вимагає отримання дозволів на утилізацію відходів і передбачає повторне використання та рекуперацію відходів.

- Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» (1994 рік).

Цим Законом впроваджено державні санітарні норми і правила для обслуговування територій населених пунктів, правила містобудування тощо.

- Закон України «Про місцеве самоврядування» (1997 рік).

Цей Закон визначає обов'язки органів місцевого самоврядування, в тому числі виборних (рад) і виконавчих (адміністрацій) органів.

- Закон України «Про відходи» (1998 рік).

Цим Законом регулюється збирання, перевезення, зберігання, розділення, використання та утилізація відходів. Ним також регулюється отримання дозволів на операції з управління відходами, а також зберігання і захоронення відходів.

- Закон України «Про житлово-комунальні послуги» (2004 рік).

Цим Законом встановлюються принципи державної політики у сфері надання та споживання житлово-комунальних послуг.

5.5 Інші нормативно-правові акти

Основні документи, які регулюють питання у галузі дорожнього будівництва, включаючи заходи пом'якшення впливу на навколишнє середовище, такі:

- Будівельні норми і правила (СНіП) 3.03.01-87 Земляні споруди, основи та фундаменти;
- Реєстр нормативних актів з охорони праці (НПАОП) 45.2-7.02-80 Техніка безпеки у будівництві СНіП III-4-80*;
- Державні будівельні норми ДБН А.2.2-3-2004 Проектування. Склад, порядок розроблення, погодження та затвердження проектної документації для будівництва
- ДБН А.3.1-5-96 Організація будівельного виробництва;
- ДБН В.2.3-4:2007 Споруди транспорту. Автомобільні дороги. Частина I. Проектування. Частина II. Будівництво.

Вимоги до захисту навколишнього середовища у галузі будівництва автомобільних доріг встановлюються Відомчими будівельними нормами ВБН В.2.3-218-007-98 “Екологічні вимоги до автомобільних доріг (проектування)”. Впливи на навколишнє середовище оцінюються відповідно до Галузевого стандарту України (ГСТУ) 218-02071168-096-2003 “Оцінка та прогнозування екологічного стану доріг та виробничих баз”.

Детальний перелік регуляторних документів, які регулюють вимоги до захисту навколишнього середовища, виробничої санітарії, безпеки виробництва та охорони праці, а також інших вимог до проектної документації, наведений в Оцінці впливів на навколишнє середовище (ОВНС).

5.6 Політика застережень Світового банку

Беручи до уваги характер запропонованого проекту, до нього застосовується одна з десяти оперативних політик Світового банку (ОР/ВР 4.01: «Екологічна оцінка»).

ОР/ВР 4.01: «Екологічна оцінка»

Ця політика підлягає застосуванню, якщо проект найімовірніше несе потенційні (несприятливі) екологічні ризики та впливи в зоні його реалізації, як у випадку з Пілотним проектом реагування на конфлікт і відновлення життєдіяльності та розбудови інституційного потенціалу. ОР/ВР 4.01 охоплює вплив на навколишнє природне середовище (повітря, воду і ґрунт); здоров'я і безпеку людини; матеріальні об'єкти культурної спадщини; транскордонні та глобальні проблеми навколишнього середовища.

До діяльності в рамках проекту за Компонентом 3 застосовується ОР 4.01 про Екологічну оцінку через ймовірність виконання невеликих громадських робіт та підтримки розвитку або розширення підприємств, які можуть мати вплив на навколишнє середовище. Потенційні негативні впливи на навколишнє середовище в рамках пілотних проектів підсумовані нижче та обмежені в масштабі та в залежності від їх ступеня:

- Утворення пилу та шуму внаслідок демонтажу і будівництва;
- Утилізація будівельних відходів;
- Ризик неправильного поводження із небезпечними стічними водами, викиди в повітря та розливи небезпечних матеріалів під час експлуатації будівлі;

Тому деякі види діяльності за проектом, передбачені в рамках Компонента 3, класифікуються відповідно до екологічної категорії В. Позичальник несе відповідальність за проведення оцінки впливів на навколишнє середовище та підготовку Планів управління захистом довкілля і соціальними заходами (ПУЗДСЗ) щодо конкретних майданчиків.

Позичальник оприлюднює цей Рамковий документ з управління захистом довкілля і соціальними заходами (РДУЗДСЗ) та ППОЗ щодо конкретних майданчиків виконання робіт та

своєчасно надаватиме відповідну інформацію до проведення консультацій за формою і складеною мовою, доступною для відповідних груп, з якими консультації будуть проводитися. Зазначені документи повинні оприлюднюватись у цілому в країні та у відповідних місцях реалізації проекту, місцевою мовою та у громадському місці, доступному для груп та місцевих НУО, яких проект зачіпає.

Процедура попередньої перевірки проекту, описана в цьому Рамковому документі з управління захистом довкілля і соціальними заходами, має визначати та виключати діяльність, що вимагає придбання недобровільних земельних ділянок як це визначено політикою Світового Банку ОР 4.12. Тобто, вони не призводять до:

(а) недобровільне вилучення землі в результаті

(i) пересування чи втрата даху;

(ii) втрата активів чи доступу до активів; чи

(iii) втрата джерел доходу чи засобів для існування, незалежно від того чи особи, що постраждали повинні перемістити в інше місце; чи

(б) недобровільне обмеження доступу у законні парки та охоронювані райони, призводять до негативних наслідків на засоби до існування переміщених осіб.. Будь-які запропоновані інвестиції, до яких застосовується ОР 4.12 про Примусове переселення, не будуть прийнятними для фінансування в рамках проекту.

5.7 Порівняння законодавства України та вимог Світового банку

Аналізом вимог законодавства України та Світового банку щодо екологічної оцінки Проекту та Плану управління захистом довкілля і соціальними заходами визначено, що вони багато в чому схожі.

5.7.1 Екологічна оцінка

Політика Світового банку щодо екологічної оцінки та процедура її проведення загалом сумісні з системою і практикою оцінки впливу на навколишнє природне середовище (ОВНС), запроваджених в Україні, як з точки зору термінології, так і методологічно.

Ключова загальна вимога, сформульована в обох системах, стосується обов'язкового характеру оцінки впливу на навколишнє природне середовище в якості складової частини підготовки проекту, проектування та розробки для будь-яких видів діяльності у рамках проекту, що включає будівництво нового і/або модернізацію існуючого об'єкта.

Для об'єктів «невисокої небезпеки» може бути підготовлена скорочена версія ОВНС. Зміст такої «короткої» версії узгоджується місцевими органами влади і державною санітарно-епідеміологічною службою.

У разі проведення повномасштабної ОВНС, вимоги до змісту екологічної та соціальної оцінки, а також вимоги до розкриття інформації відповідно до законодавства України схожі з вимогами політик застережень Світового банку. Основним українським документом, який регулює процес підготовки ОВНС і передбачає вимогу до документації ОВНС, є Державні будівельні норми ДБН А.2.2-1-2003.

6 ЗАХОДИ ВПРОВАДЖЕННЯ

Одержувач - ДАВД – має обмежений потенціал для управління заходами застережень. Однак, діяльність із розбудови інституційного потенціалу, передбачена за Компонентом 1, включатиме підготовку та навчання персоналу ГВП, що включає компетенцію щодо засобів застережень. У рамках гранту персоналу проекту, що займається засобами застережень, буде надана можливість пройти навчання та здійснити обмін досвідом з іншими утвореними ГВП у рамках проектів Світового банку в Україні. В рамках Проекту фахівець з питань засобів застережень у ГВП матиме доступ до наявних тренінгів і ресурсів. Такий фахівець отримає підтримку зі сторони фахівців Банку, які займаються питаннями заходів застережень. Завдяки цим заходам очікується, що ГВП матиме достатній потенціал для забезпечення виконання всіх політик застережень протягом терміну реалізації проекту.

6.1 Створення екологічного експертного забезпечення в рамках ДАВД

Координація і нагляд за виконанням планів управління захистом довкілля, соціальним захистом та здійсненням заходів з пом'якшення наслідків у рамках проекту здійснюватимуться спеціалістом, визначеним ДАВД, який проводитиме співпрацю з обласними управліннями охорони довкілля. Спеціаліст працюватиме як один з керівників ГВП та буде здійснювати координацію проектної діяльності, що стосується виконання Рамкового документа про управління захистом довкілля, а також буде:

- a) координувати заходи, що мають відношення до екологічного навчання для місцевого штату і місцевих підрядників;
- b) розповсюджувати існуючі посібники з екологічного та соціального управління та розробляти настанови, що стосуються питань, не розглянутих в діючих нормативно-правових актах, з метою впровадження, моніторингу і оцінки заходів із пом'якшення;
- c) забезпечувати, щоб укладення договорів на будівництво і постачання обладнання включало посилання на відповідні настанови і стандарти; а також
- d) регулярно відвідувати майданчики для інспектування і схвалення планів та моніторингу відповідності та проводити консультації з місцевим населенням.

6.2 Попередня екологічна перевірка і аналіз кожного майданчика

В рамках Рамкового документа про управління захистом довкілля вся діяльність, що підтримується в рамках Компонента 3, повинна підлягати процесу попередньої екологічної перевірки і аналізу кожного майданчика. Відповідно до законодавства, місцеві органи влади зобов'язані представляти дозвіл природоохоронних органів на проведення цивільних робіт. Цей процес може мінімізувати впливи на навколишнє середовище кожного майданчика та використовуватиме стандартний формат схвалення, який включає, але не обмежується аналізом:

- a) поточних екологічних проблем на майданчиках (ерозія ґрунту, забруднення джерел водопостачання, тощо); та
- b) потенційних впливів на соціальну сферу та на навколишнє середовище, якщо такі існують, спричинених діяльністю проекту (будівельне сміття, шум і пил, що утворюються в процесі будівництва, тощо).

Будь-яка нова діяльність з будівництва і реабілітації вимагатиме ПУЗД для кожного майданчика, який визначить потенційні впливи на навколишнє середовище та заходи з пом'якшення, що мають бути запроваджені. Необхідно опублікувати ПУЗД для кожного майданчика та провести консультації зі всіма зацікавленими особами, які зазнали вплив.

6.3 Моніторинг і нагляд

Питання охорони навколишнього середовища, включаючи заходи з пом'якшення, підлягають періодичному нагляду зі сторони ДАВД та інших відповідних органів влади.

В рамках запропонованої програми не очікуються будь-які великі впливи на соціальну сферу та на навколишнє середовище, приймаючи до уваги відносно малий розмір інвестицій. Очікується, що жодна установка та обладнання, які буду профінансовані, не матимуть будь-яких великомасштабних, значних та/або незворотних впливів. Очікується, що потенційні негативні впливи на навколишнє середовище будуть локалізовані або зможуть бути пом'якшені під час етапів будівництва та експлуатації.

Діючі нормативно-правові акти України в сфері охорони навколишнього середовища передбачають обов'язковість контролю і нагляду за будівельними роботами. Контракти і відомості обсягів робіт будуть включати положення стосовно доречної утилізації будівельних матеріалів та будівельних відходів. У документах про закупівлі зазначатиметься, що не будуть використовуватись будь-які екологічно не прийнятні матеріали. Тендерна документація включатиме реабілітацію адекватних санітарних об'єктів, включаючи доцільну утилізацію стічних та каналізаційних вод. Керівництво з управління захистом довкілля, включене в Додаток 1, буде представлене підрядникам, залученим до виконання цивільних робіт у рамках проекту, та становитиме невід'ємну частину контрактів на виконання цивільних робіт.

У загальному ПУЗД, що представлений нижче, визначаються потенційні впливи на навколишнє середовище та пов'язані заходи з пом'якшення для більшої частини діяльності в рамках запропонованої пілотної діяльності за Компонентом 3.

Загальний план управління захистом довкілля для Компонента 3

Компонент охорони навколишнього середовища	Впливи	Заходи з пом'якшення
Фізичне середовище		
Ґрунти	Забруднення відходами	<ul style="list-style-type: none"> захист поверхні ґрунту протягом будівництва контроль і щоденне прибирання будівельних майданчиків; надання адекватних послуг утилізації відходів для забезпечення регулярного вивезення відходів
Вода	<ul style="list-style-type: none"> засмічення дренажних труб злив небезпечних відходів 	<ul style="list-style-type: none"> приділення особливої уваги дренажу, доцільній утилізації оливи та інших небезпечних матеріалів; реабілітація адекватних санітарних об'єктів та очищення будівельних стічних вод, включаючи доцільну утилізацію

		стічних та каналізаційних вод
Якість повітря	утворення пилу під час будівництва	контроль пилоутворення за допомогою води або інших засобів для пригнічення пилу, якщо проблема є очевидною
Шум	Шум, що заважає протягом будівництва або експлуатації	Виконання будівництва протягом певних годин роботи
Соціальне середовище		
Естетичний вигляд і ландшафт	<ul style="list-style-type: none"> ризик скидання будівельного сміття в сусідні водні об'єкти; утилізація будівельного сміття ризик несанкціонованого доступу до будівельної території 	<ul style="list-style-type: none"> будівельний майданчик буде розчищений, а все сміття і відходи будуть утилізовані відповідно до положень, зазначених у відомостях обсягів робіт; майданчики для утилізації будівельного сміття будуть майданчиками, схваленими державними органами влади; максимальне повторне використання відходів; огороження територій будівництва для уникнення несанкціонованого доступу;
Здоров'я людей	<ul style="list-style-type: none"> нешасні випадки на будівництві поводження з азбестом робота під впливом шуму і пилу <p>вплив шуму і пилу на місцеві громади</p> <ul style="list-style-type: none"> потенційний негативний вплив матеріалів, що використовуються у будівництві 	<ul style="list-style-type: none"> спеціально розроблені системи для поведження/утилізації небезпечних відходів; навчання робітників з питань доцільних методів поведження з азбестом; використання засобів індивідуальних захисту; попереднє медичне обстеження робітників, залучених у ремонтні роботи; забезпечення використання лише тих матеріалів, які мають відповідні дозволи на використання;

Попередня перевірка буде проведена після погодження з місцевою адміністрацією кінцевих проектних майданчиків. Спеціалісту з охорони навколишнього середовища при місцевій адміністрації буде надіслане прохання провести процес попередньої перевірки та представити ДАВД оцінку для кінцевого аналізу/затвердження.

7 КЕРІВНИЦТВО З ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА І ЗАХОДИ З ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ ВПЛИВІВ

7.1 Вступ

У розділі, що присвячений Керівництву з охорони навколишнього середовища, наводиться детальна інформація про специфічні риси, що мають бути враховані в екологічній/біологічній концепції, проектуванні і плануванні проектів з громадських робіт для модернізації інфраструктури закладів охорони здоров'я. У настановах розглядаються питання поведження з

утвореним будівельним сміттям, відбір будівельних матеріалів та методи будівництва з обмеженим впливом на навколишнє середовище, методи енергозбереження, а також поводження з медичними і немедичними відходами в рамках діяльності, що підтримується проектом. Ці настанови формують основу для навчання, виконання програми, проведення досліджень, обговорень і семінарів. Однак, при відборі прийнятних методів будівництва і матеріалів для лікарень, слід приділяти велику увагу місцевим традиціям, навичкам і ресурсам на проектних майданчиках.

7.2 Будівельний майданчик

У рамках попередньої перевірки і аналізу кожного майданчика необхідно ретельно оцінювати наступні питання:

- Проведення попередніх консультацій із громадами, що зазнають вплив, для пояснення запланованих робіт, потенційних впливів та для розуміння занепокоєння членів громади.
- Утворення пилу і шуму, спричинених знесенням і будівництвом споруд.
- Скидання будівельних відходів, випадковий розлив моторного масла, паливо-мастильних матеріалів, тощо (дивіться Додаток стосовно поводження з азбестом і ПХД у застарілих трансформаторах).
- Ризик скидання інфекційних або небезпечних відходів, що вимагають попереднього очищення, у каналізаційну систему.

Пил від транспортування і проведення будівельних робіт буде мінімізований шляхом обприскування водою та за допомогою інших засобів, таких як огороження будівельних майданчиків. Для зменшення рівня шуму будівельні роботи будуть проводитись протягом певних годин. Все сміття, будівельні відходи та відходи деревини будуть зберігатись в межах робочого майданчика. Відходи деревини будуть зберігатись окремо, і замість утилізації буде організована їх повторна обробка. Відкрите спалювання та утворення незаконних смітників заборонені. Будуть визначені доцільні місця для захоронення ґрунту/глини, і від відповідних органів влади буде отриманий попередній дозвіл на їх захоронення. Утворення нагромаджень будівельного сміття на майданчику буде попереджено, і відходи будуть регулярно вивозитись на дозволений органами влади смітник. Будуть забезпечені сміттєпроводи для транспортування сміття з вищих поверхів на землю.

Необхідно організувати вивезення відходів та укласти угоди з відповідними організаціями, що займаються вивезенням відходів і будівельного сміття.

Також необхідно створити необхідні умови для безпечної утилізації каналізаційних стоків під час реконструкції та ремонту, а також виконувати екологічні і санітарні норми протягом реабілітації сантехнічного обладнання, каналізаційних труб та конструкцій очищення.

Для відображення типу стандартів і настанов, що мають бути включені в будівництво і реабілітацію об'єктів лікарень, передбачені наступні зауваження.

Необхідно підтвердити регулярність і безпечність кожного вузла обладнання або системи наприкінці реабілітації і ремонту, якщо встановлене нове обладнання або системи (наприклад, система каналізації). Тому необхідно створити робочу комісію, що включає представників органів охорони навколишнього середовища.

7.3 Енергоефективність, ізоляція і вентиляція

Ізоляція має бути пристосована до сезонних впливів клімату, внутрішнього термонавантаження і характеристик піддавання зовнішнім впливам. Паробар'єри повинні попереджати

проникнення вологи в ізоляцію даху та порожнини зовнішніх стін; слід використовувати гідроізоляцію.

Розташування вікон має визначатись, враховуючи хороший огляд, функції вентиляції, проникнення світла, підвищення теплової економічності, контролю приватного і внутрішнього простору.

Необхідно координувати сантехнічні роботи для мінімізації обсягу сантехнічних робіт, а також подачі води до туалетів, кухонь і нежитлових приміщень.

Всі матеріали і обладнання (що мають бути використані) повинні мати свідоцтва про відповідність.

7.4 Системи електрики

Підвідні кабелі повинні бути розташовані під землею. Живлення на головному вході та індикаторна панель мають бути розташовані подалі від робочих місць та місць очікування з метою уникнення електромагнітних полів. Замикання проводки на землю поблизу будь-якої сантехнічної арматури є застереженням. Вибір найбільш енергоефективних приборів освітлення, ламп, приладів і обладнання дозволить зменшити попит на електроенергію, однак може спричинити небажані електромагнітні поля.

Знайте, що близьке розташування з настільними, напільними галогенними, флюорисцентними та іншими енергоефективними приладами і лампами може спричинити опромінювання небезпечними електромагнітними полями.

Місцеве законодавство дозволяє встановлення і використання електричних генераторів як альтернативне джерело для забезпечення наявності електроенергії.

7.5 Опоряджувальні роботи

З респіраторної точки зору при фарбуванні сухих стін або заштукатурених поверхонь необхідно надавати перевагу нетоксичним водоемульсійним фарбам для внутрішніх робіт, що не викликають алергію, а не латексним чи олійним фарбам. Рекомендується наносити будь-яке емальоване покриття на двері або інші поверхні, які вимагають більш довговічної обробки, із середини приміщень, які протягом місяця перед встановленням слід добре провітрювати. Не слід знаходитись усередині приміщень до адекватного вивітрювання запаху і токсинів фарби або верхнього обробленого шару фарби.

7.6 Демонтажні роботи

Існуючі конструкції будівлі (стіни, фундаменти, фундаментні цементні плити, тощо) слід обережно знести, а все сміття необхідно відсортувати і вивезти, як це вимагається ПУЗД для кожного конкретного майданчика (необхідно визначити під час етапу підготовки проекту). Всі цінні матеріали (двері, вікна, сантехнічне обладнання, тощо) необхідно обережно демонтувати та перевезти на територію зберігання, визначену для цієї мети. Цінні матеріали необхідно повторно використати в рамках проекту або продати.

7.7 Відбір будівельних матеріалів та методів будівництва

Необхідно обирати екологічно безпечні товари і послуги. Слід надавати пріоритет продуктам, що відповідають визнаним міжнародним або вітчизняним стандартам. Необхідно традиційно обирати добре випробувані матеріали і методи, а не нові і невідомі матеріали і методи. Будівельні майданчики мають бути огорожені парканом, щоб не допустити проникнення людей, також необхідно забезпечити загальні заходи безпеки. Тимчасові незручності, спричинені будівельними роботами, слід мінімізувати за допомогою планування і проведення координації із підрядниками, сусідами і представниками органів влади. На густо населених

територіях діяльність, що спричиняє шум чи вібрацію, необхідно виконувати виключно в денний час.

Крім вищенаведених настанов, у Додатку 1 представлене загальне Керівництво з охорони навколишнього середовища в рамках контрактів на виконання громадських робіт.

8. ПІДХІД ДО КОНСУЛЬТАЦІЙ З ГРОМАДСЬКІСТЮ ТА РОЗКРИТТЮ ІНФОРМАЦІЇ

ДАВД провів роботу щодо налагодження співпраці з обласними адміністраціями в чотирьох потенційних цільових областях – Харківська, Запорізька, Дніпропетровська та Миколаївська – та представили цей Рамковий документ про управління захистом довкілля і соціальними заходами (ESMP) і супровідну записку, в якій був описаний підхід проекту. Ці матеріали були надіслані обласним адміністраціям 10.03.2016 р. Після обговорення з кожним представником обласної адміністрації супровідної записки та документів про управління захистом довкілля і соціальними заходами, обласним адміністраціям було запропоновано прийняти участь у селекторному засіданні, яке відбулось 12.03.2016 р., з метою представлення зворотного відгуку щодо запропонованого підходу. Всі отримані зворотні відгуки були підсумовані і документально оформлені. В результаті проведення консультацій була висловлена позиція представників облдержадміністрацій щодо зацікавленості у реалізації пілотних проектів та надання гарантій всебічної підтримки та допомоги.

Також розглядалося питання щодо можливості залучення підрозділу облдержадміністрації з охорони довкілля з метою координації і нагляду за виконанням планів управління захистом довкілля та здійсненням заходів з пом'якшення наслідків у рамках проекту (в разі його реалізації). За результатами консультацій представники облдержадміністрацій висловили свою згоду. Ця інформація також буде використана з метою надання допомоги при інформуванні про відбір кінцевих цільових громад. Після відбору кінцевих цільових громад з представниками громад будуть проведені більш змістовні консультації і діалог.

9. МОНІТОРИНГ І ЗВІТНІСТЬ

Моніторинг екологічних ризиків і впливів буде проводитись місцевими партнерами/підрядниками - виконавцями (місцевими адміністраціями або місцевими неурядовими організаціями) та буде звітуватись місцевим органам влади і керівництву ДАВД. Заходи з моніторингу будуть описані в інструкції про діяльність в рамках проекту, які також включатимуть інформацію фахівців Державної екологічної академії.

ДОДАТОК 1: ПОСІБНИК З ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ КОНТРАКТІВ НА ВИКОНАННЯ ГРОМАДСЬКИХ РОБІТ

Під час виконання громадських робіт від підрядників вимагається використання екологічно прийнятних технічних стандартів і процедур. Всі контракти на виконання будівельних робіт повинні містити наступні вимоги:

- Передбачати запобіжні заходи по відношенню до негативного впливу на навколишнє середовище, будь-якої шкоди довкіллю або втрат, спричинених заходами із попередження або пригнічення (там, де це можливо), замість ліквідації або пом'якшення негативних наслідків.

- Виконання всіх національних або місцевих законів та правил захисту навколишнього середовища. Визначення посадовців, відповідальних за виконання діяльності із захисту навколишнього середовища, що відповідає вказівкам і інструкціям, отриманих від органів, що займаються питаннями будівництва та проектування, або від органів із захисту навколишнього середовища.
- Зберігання і утилізація будівельних відходів, що відповідає вітчизняним нормативно-правовим актам та ПУЗД субпроекту (кожного окремого майданчика)
- Мінімізація пилоутворення для уникнення або мінімізації негативних наслідків, що впливають на якість повітря.
- Забезпечення пішохідних переходів і доріжок та доступу до громадських місць.
- Забезпечення ринків освітленими та тимчасовими сполученнями доріг з обходами для забезпечення безпеки і зручності.
- Попередження або мінімізація вібрації та шуму від транспортних засобів під час проведення вибухової діяльності.
- Мінімізація шкоди та забезпечення відновлення рослинного покриву.
- Захист поверхонь і підземних вод від забруднення ґрунту. Забезпечення збору і розподілу води.

ДОДАТОК 2: ЗАХОДИ З ПОМ'ЯКШЕННЯ ВПЛИВІВ ВІД РЕАБІЛІТАЦІЇ І БУДІВНИЦТВА У ВИГЛЯДІ ПЕРЕВІРОЧНОГО СПИСКУ ДЛЯ ВПОРЯДКОВАНОГО ПЛАНУ УПРАВЛІННЯ ЗАХИСТОМ ДОВКІЛЛЯ

У випадку топологій з малим ризиком підхід у вигляді перевірного списку є альтернативою широко використовуваного формату ПУЗД у вигляді «повного тексту». Мета полягає у забезпеченні більш організованого підходу до підготовки ПУЗД. Формат у вигляді перевірного списку («ПУЗД у вигляді перевірного списку», дивіться Додаток 3) був розроблений для забезпечення «прагматичної хорошої практики» і має зручну для користувачів структуру, а також відповідає вимогам заходів застереження. У Додатку 3 міститься його шаблон-зразок.

Мета формату у вигляді перевірного списку полягає у врахуванні типових підходів пом'якшення до звичайних топологій з малим ризиком із тимчасово локалізованими впливами. Очікується, що цей формат забезпечує ключові елементи Плану управління захистом довкілля (ПУЗД) для досягнення відповідності з вимогами Екологічної оцінки Світового банку за ОР 4.01 (дивіться Додаток 1).

Формат ПУЗД (Додаток 2) має два розділи:

- **Частина I:** представляє опис («паспорт майданчика»), в якому описуються специфічні риси проекту в частині фізичного розташування, інституційних та законодавчих аспектів, опису проекту, включаючи потреби програми розбудови інституційного потенціалу та опис процесу громадських слухань. Цей розділ може займати до двох сторінок. При необхідності можна включити додатки, що містять додаткову інформацію.
- **Частина II:** включає екологічне та соціальне опитування у простому форматі Так/Ні, за яким слідує заходи з пом'якшення впливу будь-якої конкретної діяльності та план моніторингу діяльності під час будівництва та впровадження проекту. Вона зберігає той ж самий формат, який необхідний для типових ПУЗД Світового банку.

Застосування ПУЗД у вигляді перевірного списку

Практичне застосування ПУЗД у вигляді перевірного списку включатиме заповнення Частини I для отримання і документального оформлення всіх важливих характеристик і діяльності на майданчику. У частині 2 буде перевірений вид передбачених робіт, зазначений у проектній документації, а також висвітлені положення, які є результатом роботи, і які зазначені нижче в документі (наприклад, шляхом штрихування полів або копіювання і вставки відповідних уривків тексту у спеціальні положення тендерної документації).

Вся інформація, заповнена в таблицях ПУЗД, додатково включається в якості невід'ємної частини договору на виконання робіт і аналогічно всім технічним і комерційним умовам має бути підписана сторонами договору.

Для моніторингу обов'язкового обстеження заходів застереження Підрядника призначений будівельний інспектор працює над Частиною С ПУЗД у вигляді перевірного списку, планом моніторингу, які мають бути розроблені спеціально для майданчика і містити необхідний рівень деталізації, визначаючи чіткі критерії і параметри, що можуть бути включені в договори на виконання робіт, які відображають статус природоохоронних практик на будівельному майданчику, і які інспектор під час будівельних робіт може спостерігати/вимірювати/обчислювати/перевіряти.

Таким чином Частина С буде заповнена протягом процесу проектування для фіксації ключових критеріїв моніторингу, які можуть бути перевірені під час і після виконання робіт для забезпечення відповідності і для визначення кінцевої винагороди Підрядника.

ПУЗД у вигляді перевірного списку для видів діяльності

ЧАСТИНА А: ІНСТИТУЦІЙНІ ТА АДМІНІСТРАТИВНІ ЗАХОДИ				
Країна				
Назва проекту				
Масштаб проекту та діяльності				
Інституційні заходи (Ім'я і контакти)	СБ (Керівник проекту)	Управління проектом	Місцевий партнер та/або одержувач	
Заходи з впровадження (Ім'я і контакти)	Нагляд за заходами застережень	Нагляд зі сторони місцевого партнера	Нагляд зі сторони місцевої інспекції	Підрядник
ОПИС МАЙДАНЧИКА				
Назва майданчика				
Опишіть розташування майданчика			Додаток 1: Карта майданчика [] Так [] Ні	
Хто володіє земельною ділянкою?				
Географічний опис				
ЗАКОНОДАВСТВО				
Зазначте національне та місцеве законодавство, а також дозволи, що застосовуються до діяльності за проектом				
ГРОМАДСЬКІ СЛУХАННЯ				
Зазначте коли / де мав місце процес громадських слухань (дивіться додаток стосовно громадських слухань)				
РОЗБУДОВА ІНСТИТУЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ				
Чи відбуватиметься будь-яка розбудова інституційного потенціалу?	[] Ні або [] Так якщо Так, у Додаток 2 включена програма розбудови інституційного потенціалу			

ЧАСТИНА В: ПОПЕРЕДНЯ ЕКОЛОГІЧНА/СОЦІАЛЬНА ПЕРЕВІРКА			
Чи включатиме діяльність на майданчику будь-які з наступних потенційних питань та/або впливів:	Діяльність і потенційні питання та/або впливи	Статус	Додаткові посилання
	1. Реконструкція будівель <ul style="list-style-type: none"> • Рух транспортних засобів на кожному окремому майданчику • Збільшення рівня пилу і шуму внаслідок знесення та/або будівництва • Будівельне сміття 	☐ Так ☐ Ні	Дивіться Розділ В нижче
	2. Нове будівництво <ul style="list-style-type: none"> • Впливи від виїмки ґрунту та ерозія ґрунту • Підвищення рівня наносів у поверхневих водах • Рух транспортних засобів на кожному окремому майданчику • Збільшення рівня пилу і шуму внаслідок знесення та/або будівництва • Будівельне сміття 	☐ Так ☐ Ні	Дивіться Розділ В нижче
	3. Індивідуальна система очищення стічних вод <ul style="list-style-type: none"> • Стоки та / або зливи у поверхневі води 	☐ Так ☐ Ні	Дивіться Розділ С нижче
	4. Історичні будівлі (історична будівля) і райони <ul style="list-style-type: none"> • Ризик пошкодження відомих/невідомих історичних або археологічних пам'яток 	☐ Так ☐ Ні	Дивіться Розділ Д нижче
	5. Придбання землі ⁵ <ul style="list-style-type: none"> • Загарбання приватної власності • Переїзд осіб, що зазнали вплив від проекту • Вимушене переселення • Впливи на доходи від засобів існування 	☐ Так ☐ Ні	Дивіться Розділ Е нижче
	6. Небезпечні або токсичні матеріали ⁶ <ul style="list-style-type: none"> • Видалення і утилізація токсичних та /або небезпечних відходів, що утворились унаслідок знесення та / або будівництва • Зберігання моторного масла та паливо-мастильних матеріалів 	☐ Так ☐ Ні	Дивіться Розділ Ф нижче
	7. Вплив на ліси та/або території, що охороняються <ul style="list-style-type: none"> • Загарбання захисних лісів, буферних зон та /або територій, що охороняються • Порушення природного середовища тварин, що охороняється на місцевому рівні 	☐ Так ☐ Ні	Дивіться Розділ Г нижче
	8. Поводження з медичними відходами <ul style="list-style-type: none"> • Лікарняне сміття, колючі та ріжучі інструменти, фармацевтична продукція (цитотоксичні і небезпечні 	☐ Так ☐ Ні	Дивіться Розділ Н нижче

⁵ Придбання землі включає недобровільне придбання землі, як уже зазначалося в попередніх розділах. Ці наслідки можуть спричинити: ті, хто мають формальні законні права на землю відповідно до законодавства України (в тому числі власників бізнесу), ті, хто не мають формальні законні права на землю, але є претендентами на землю або активи, а також ті, хто не мають відоме законне право або претендують на землю, яку вони займають (наприклад, скватери).

⁶ Токсичні / небезпечні матеріали включають, однак не обмежуються азбестом, токсичними фарбами, видаленням свинцевих фарб, тощо.

	<p>хімічні відходи), радіоактивні відходи, органічні побутові відходи, неорганічні побутові відходи</p> <ul style="list-style-type: none"> Утилізація медичних відходів на місці або поза межами майданчика 	
	<p>9. Безпека руху транспортних засобів і пішоходів ☐ Так ☐ Ні Дивіться Розділ I нижче</p> <ul style="list-style-type: none"> Рух транспортних засобів на кожному окремому майданчику Майданчик розташований у населеній території 	
ДІЯЛЬНІСЬ	ПАРАМЕТР	ПЕРЕВІРОЧНИЙ СПИСОК ХОРОШИХ ПРАКТИК І ЗАХОДІВ З ПОМ'ЯКШЕННЯ ВПЛИВІВ
А. Загальні умови	Повідомлення та безпека робітників	<p>(a) Місцеві будівельні та екологічні інспекції і громади були повідомлені про майбутню діяльність</p> <p>(b) Про роботи громадськість була повідомлена за допомогою доцільного повідомлення, розмішеного в засобах масової інформації та/або в публічно доступних місцях (включаючи майданчик виконання робіт)</p> <p>(c) Для будівництва та/або реабілітації всі юридично необхідні дозволи (які включають, але не обмежуються правом землекористування, дозволом на використання ресурсів, захоронення відходів, санітарну перевірку) були отримані</p> <p>(d) Всі роботи будуть виконуватись у безпечний та організований спосіб, розрахований, щоб мінімізувати впливи на сусідніх жителів і навколишнє середовище.</p> <p>(e) Засоби індивідуального захисту робітників відповідають міжнародній хорошій практиці (робітники завжди носять захисні каски, якщо необхідно, маски та захисні окуляри, страхувальні пояси і робоче спецвзуття)</p> <p>(f) Доцільне розміщення знаків і табличок інформуватиме робітників про ключові правила і нормативні акти, які необхідно виконувати.</p>
В. Загальна діяльність з реабілітації та /або будівництва	Якість повітря	<p>(a) Використання під час виконання внутрішніх демонтажних робіт сміттєпроводів, розміщених над першим поверхом</p> <p>(b) Зберігання будівельного сміття у контрольованій зоні та його обприскування водою для зменшення утворення пилу від будівельного сміття</p> <p>(c) Пригнічування пилу під час пневматичного буріння /демонтажу стін за допомогою постійного обприскування водою та/або встановлення на місці огорожень у вигляді пилового екрану</p> <p>(d) Підтримка оточуючого середовища (тротуарів, доріг) у не забрудненому стані для мінімізації утворення пилу</p> <p>(e) На майданчику не відбуватиметься будь-яке відкрите спалення будівельних матеріалів / відходів</p> <p>(f) На майданчиках не відбуватиметься будь-яка зайва робота будівельних транспортних засобів на холостому ході</p>
	Рівень шуму	<p>(a) Шум на будівництві буде обмежуватись, як це передбачено у дозволі</p> <p>(b) Під час роботи двигуни генераторів, повітряних компресорів та іншого силового механічного обладнання мають бути прикриті, а обладнання повинне бути розміщене якомога далі від житлових зон</p>
	Якість води	<p>(a) На місці проведення робіт буде впроваджено відповідні заходи контролю за ерозіями та осадом, як, наприклад, стоси сіна та / або мулові огорожі для запобігання руху відкладень з місця проведення робіт та для уникнення підвищення надмірної каламутності каналізації і річок.</p>
	Поводження з відходами	<p>(a) Збір відходів та шляхи і місця їх утилізації будуть визначені для всіх основних типів відходів, утворення яких очікується від розкопок, демонтажу та будівництва.</p> <p>(b) Мінеральні будівельні та демонтажні відходи будуть відокремлені від загального сміття, органічних, рідких і хімічних відходів шляхом сортування на місці проведення робіт та будуть зберігатися у відповідних контейнерах.</p> <p>(c) Будівельні відходи будуть збиратись і утилізуватись належним чином ліцензованими компаніями</p> <p>(d) Буде вестися реєстрація утилізації відходів на доказ належної організації цього процесу відповідно до</p>

		<p>запланованих заходів.</p> <p>(e) Щоразу по можливості будуть використовуватися повторно належні і придатні матеріали (крім випадків, коли вони містять азбест).</p>
С. Індивідуальна система очищення стічних вод	Якість води	<p>(a) Підхід до поводження із санітарними відходами та стічними водами з будівельних майданчиків (монтаж або реконструкція) має бути схвалений місцевими органами влади</p> <p>(b) Стічні води з будівельних майданчиків будуть оброблятися на місцях за допомогою очисних споруд, і лише потім будуть скидатися до річок з метою виконання мінімальних критеріїв щодо якості, встановлених національними нормативно-правовими актами, що регулюють якість та очищення стічних вод</p> <p>(c) Буде проведений моніторинг нових систем стічних вод (до/після)</p>
Д. Історичні будівлі (будівля)	Культурна спадщина	<p>(a) Якщо будинок визнано історичною спорудою, і діяльність проводиться неподалік від такої споруди, або майданчик розташований у визнаному історичному районі, необхідно повідомити та отримати схвалення/дозволи місцевих органів влади та проводити будівництво відповідно до місцевого або національного законодавства</p> <p>(b) Передбачити положення, які регулюють, що предмети або інші можливі “випадкові знахідки”, знайдені на місці розкопок або будівництва, будуть повідомлені, посадовці будуть проінформовані, а роботи будуть призупинені або відповідним чином змінені для реєстрації таких знахідок.</p>
Е. Придбання землі	План/рамковий документ про придбання землі	<p>(a) Дії, що призводять до придбання земель не фінансуватимуться в рамках проекту.</p>
Ф. Токсичні матеріали	Поводження з азбестом	<p>(a) Якщо на місці ведення робіт буде зберігатися азбест, він буде чітко позначений як небезпечний матеріал</p> <p>(b) Якщо це можливо, азбест буде відповідним чином зберігатися у закритих контейнерах, які будуть опломбовуватися, щоб мінімізувати потенційний негативний вплив</p> <p>(c) Перед видаленням азбесту (якщо видалення необхідне) він буде оброблятися змочувальним агентом, щоб мінімізувати потенційне виникнення азбестової пилу</p> <p>(d) Азбест буде оброблятися та утилізуватися кваліфікованими та досвідченими фахівцями</p> <p>(e) Якщо азбест буде тимчасово зберігатися, відходи будуть розміщені в надійних контейнерах, на яких буде зазначене відповідне маркування</p> <p>(f) Вилучений азбест не буде підлягати повторному використанню</p>
	Поводження з токсичними / небезпечними відходами	<p>(a) Тимчасове зберігання на об’єкті всіх небезпечних або токсичних речовин буде здійснюватися в надійних контейнерах, на яких буде вказуватися їхній склад, властивості та інформація про поводження з ними</p> <p>(b) Контейнери з небезпечними речовинами будуть розміщені в герметичних ємностях для запобігання їх витоку</p> <p>(c) Відходи будуть доставлятися спеціальними ліцензованими перевізниками та утилізуватися на ліцензованих підприємствах.</p> <p>(d) Фарби з токсичними інгредієнтами або розчинниками та свинцеві фарби використовуватися при будівельних роботах не будуть</p>
Г. Впливає на ліси та/або території, що охороняються	Охорона	<p>(a) Всі визнані природні середовища існування та території під охороною, розташовані у безпосередній близькості до місця проведення діяльності, не постраждають та не будуть експлуатуватися, усьому персоналу буде заборонено проводити полювання, добувати їжу, вирубати ліс або здійснювати іншу діяльність, що може завдати шкоду.</p> <p>(b) У випадку великих дерев, розташованих поблизу місця проведення діяльності, забезпечення їх маркування та огороження парканом і захист кореневої системи для уникнення будь-якого пошкодження дерев</p> <p>(c) Суміжні болотні угіддя та струмки будуть захищені від стічних вод з будівельного майданчика, із здійсненням відповідних заходів контролю за ерозіями та осадом, які включатимуть, але не обмежуватимуться, стосами сіна та / або муловими огорожами</p>

		(d) На суміжних територіях не створюватимуться не ліцензовані кар'єри, гірничі виробітки або звалища відходів, особливо це стосується територій, що охороняються.
Н. Утилізація медичних відходів	Інфраструктура для поводження з медичними відходами	(a) Відповідно до вітчизняних нормативно-правових актів підрядник забезпечить, щоб новозбудовані та/або реконструйовані заклади охорони здоров'я включали достатню інфраструктуру для утилізації і поводження з медичними відходами, що включає, але не обмежується: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Спеціалізованими об'єктами для роздільного збирання медичних відходів (включаючи забруднені ріжучі та колючі інструменти, людські тканини або рідини) по відношенню до іншої утилізації відходів: <ul style="list-style-type: none"> a. Лікарняне сміття: у жовті пакунки і контейнери b. Ріжучі та колючі інструменти: у спеціальні контейнери/ящики, стійкі до проколювання c. Побутові відходи (не органічні): в чорні пакунки і контейнери ▪ Наявністю відповідних об'єктів зберігання медичних відходів; а також ▪ Якщо діяльність передбачає лікування на базі об'єкта, запровадження і функціонування відповідних варіантів утилізації
І Безпека руху транспортних засобів і пішоходів	Пряма або опосередкована небезпека для руху громадського транспорту і пасажирів унаслідок будівництва	(b) Відповідно до вітчизняних нормативно-правових актів підрядник має забезпечити, щоб будівельний майданчик відповідним чином охоронявся, а рух транспортних засобів на будівельному майданчику регулювався. Це включає, але не обмежується <ul style="list-style-type: none"> ▪ Розміщенням знаків і табличок, знаків попередження, роздільних бар'єрів та забезпеченням об'їздів: майданчик буде чітко видно, а громадськість буде попереджено про всю потенційну небезпеку ▪ Система організації дорожнього руху та навчання персоналу, особливо для доступу до майданчика та інтенсивного руху транспортних засобів поблизу майданчика. Необхідно передбачити безпечні переходи для пішоходів у місцях руху будівельних транспортних засобів. ▪ Пристосування робочого часу до місцевих схем руху транспортних засобів, тобто уникнення основної транспортної діяльності протягом годин пік або перегону скота ▪ Організація активного дорожнього руху навченим і візуально помітним персоналом на майданчику, якщо це вимагається для безпечного і зручного проходу людей. ▪ Забезпечення безпечного і постійного доступу до офісних приміщень, магазинів і житлових будинків протягом виконання ремонту, якщо будинки залишаються відкритими для людей.

ЧАСТИНА 3: ПЛАН МОНІТОРИНГУ							
Етап	Що (Чи підлягає цей параметр моніторингу?)	Де (Чи підлягає цей параметр моніторингу?)	Як (Чи підлягає цей параметр моніторингу?)	Коли (Визначте частотність/або безперервно?)	Чому (Чи здійснюється моніторинг цього параметру?)	Вартість (Якщо не включено до бюджету проекту)	Хто (Відповідає за моніторинг?)
Під час підготовки до реалізації діяльності							
Протягом виконання діяльності							
Протягом нагляду за діяльністю							

ДОДАТОК А: СТИСЛИЙ ЗМІСТ ГРОМАДСЬКИХ СЛУХАНЬ

Державним Агентством України з питань відновлення Донбасу 10 березня 2016 року було надіслано Харківській, Запорізькій, Дніпропетровській та Миколаївській обласним державним адміністраціям Рамковий документ про управління захистом довкілля і соціальними заходами і супровідний лист з описом підходу проекту та можливої пілотної діяльності, що буде здійснюватись в рамках реалізації проекту «Реагування на конфлікт, пілотна діяльність з відновлення та інституційний розвиток» в чотирьох вказаних областях. Агентством додатково було запропоновано представникам вказаних облдержадміністрацій взяти участь в обговоренні (conference call) з метою представлення зворотного відгуку щодо запропонованого підходу до проекту. 12 березня 2016 року з працівниками профільних підрозділів облдержадміністрацій було проведено консультації з питань співпраці щодо реалізації пілотних проектів. В обговоренні взяли участь керівники департаментів обласних держадміністрацій та представники робочої групи Агентства по роботі зі Світовим банком.

Перелік осіб, що приймали участь у консультаціях щодо впливу проекту на навколишнє природне середовище:

Представники облдержадміністрацій:

1. Дніпропетровська область: в.о. директора департаменту економічного розвитку – Псарьов О.С. (лист Агентства №19/4/1-279-16 від 10.03.2016).
2. Миколаївська область: заступник голови облдержадміністрації – Бонь В.В., директор департаменту економічного розвитку – Васильєва М.В., начальник управління екології – Мац Д.А. (лист Агентства №19/4/1-280-16 від 10.03.2016).
3. Харківська область: директор департаменту соціального захисту населення – Шпарага Ю.І. (лист Агентства №19/4/1-281-16 від 10.03.2016).
4. Запорізька область: перший заступник голови обласної державної адміністрації – Бриль К.І., заступник директора департаменту екології та природних ресурсів Запорізької обласної державної адміністрації – Чайка Д.В. (лист Агентства №19/4/1-279-16 від 10.03.2016).

Представники Агентства:

1. Начальник Управління адміністративно-організаційної діяльності, керівник робочої групи з питань взаємодії зі Світовим банком – Злакоман С.Л.
2. Т.в.о. начальника Управління з питань відновлення інфраструктури, розвитку та підтримки громад – Тацій Д.О.
3. Завідувач сектору контролю – Вороніна В.В.
4. Т.в.о. начальника відділу взаємодії з донорами та міжнародними фінансовими організаціями – Василевська О.В.

Під час обговорення учасниками були розглянуті питання щодо впливу проекту на навколишнє природне середовище. Повідомлено, що в рамках запропонованого проекту не очікується значний вплив на навколишнє середовище, проектом не передбачається нового будівництва; земельних робіт; пошкодження відомих/невдомих історичних або археологічних пам'яток; зміни цільового

призначення або придбання/вилучення землі, що включає, в тому числі, переїзд осіб, що зазнали впливу від проекту, вимушене переселення, вплив на доходи від засобів існування; використання небезпечних або токсичних матеріалів, видалення і утилізації токсичних та/або небезпечних відходів, що утворились унаслідок знесення та/або будівництва; впливу на ліси та/або території, що охороняються; поводження з медичними відходами.

Окрім того очікується, що жодна установка та обладнання, які будуть профінансовані, не матимуть будь-яких великомасштабних, значних та/або незворотних впливів на навколишнє природне середовище.

В результаті проведення консультацій була висловлена позиція представників облдержадміністрацій щодо зацікавленості у реалізації пілотних проектів та надання гарантій всебічної підтримки та допомоги.

Також розглядалося питання щодо можливості залучення підрозділу облдержадміністрації з охорони довкілля з метою координації і нагляду за виконанням планів управління захистом довкілля та здійсненням заходів з пом'якшення наслідків у рамках проекту (в разі його реалізації). За результатами консультацій представники облдержадміністрацій висловили свою згоду.

Позиція облдержадміністрацій підтверджується копіями листів, а саме:
лист від 12.03.2016 №408-/0/05-8/2-16 – Миколаївська облдержадміністрація;
лист від 12.03.2016 №427/0/31-16 – Дніпропетровська облдержадміністрація;
лист від 12.03.2016 №01-34/07-2190 – Харківська облдержадміністрація;
лист від 14.03.2016 б/н – Запорізька облдержадміністрація.

Ця інформація також в подальшому буде використана з метою надання допомоги при інформуванні про відбір кінцевих цільових громад.

Після відбору кінцевих цільових громад з представниками громад вказаних областей будуть проведені більш змістовні консультації і діалог.